

Namsos kommune Kultursjefen

NASJONAL KULTURPOLITIKK – LOKALE UTFORDRINGER.

1. Mitt tema er knyttet til kultur og opplæring.

Kunnskap! – sier man.

Nå skal det læres, sier man.

Og så settes det i gang!

Som om mennesker er frø i blomstervaser

med lik åpning, ikke ulik,

og der det bare er å tømme på informasjon,

så kommer resultater

som kan måles nasjonalt og internasjonalt,

også i den italienske byen PISA –

har jeg hørt.

Hva skal de måle oss der for?

Har de ikke egne blomster i frodige Toscana?

Rett nok er det slik at blomster

vokser nedenfra, og må vannes ovenfra.

Men noen glemmer

at vi har ulik åpning, modning og motivasjon

og må vannes individuelt

og over lang tid for å

utvikle kulturfaglig

kunnskap og kompetanse..

Ja, det ER mange utfordringer etter innføring av **kulturloven**. Jeg regner med at vi kan ta utgangspunkt i at vi har et opplærings – og utdanningsbehov i samfunnet. Og at innbyggerne er landets viktigste ressurs. Og at vi tenker samfunnets behov; det vil si de behov menneskene som har funnet sammen trenger og mangler, i dag og i morgen. Dette ikke minst for å skape utvikling og bygge **på** kompetanse og bygge **ny** kompetanse til endrede utfordringer, blant annet det å *oppfylle kulturlovens bokstav* i kommunen og med det sikre at kultur blir like lovpålagt som andre lovpålagte oppgaver. Og at kulturloven blir en ressurs – over alt.

Postadresse

Serviceboks 1006
7809 Namsos

E-post:

postmottak@namsos.kommune.no

Besøksadresse

Abel Margrethe Meyers gt. 12

Telefon

74217100

Telefaks

74217101

Kontonr

Bank: 1644.24.28682

Skatt: 7855.05.17034

Org.nr

Det er vel slik at et samfunn består av tre deler:

Den sivile delen av samfunnet – basert på fri og frivillig innsats fra disse mer eller mindre glade ildsjeler som skaper verdier som ikke nødvendigvis skal og kan måles ensidig i penger, for hele samfunnet, - - og også for seg selv,

Den økonomiske delen av samfunnet – næringslivet, finansiererne, de som skaper økonomisk baserte verdier og også bidrar i fellesskapet i stort og smått,

Den offentlige delen av samfunnet – representert ved deg, meg og våre kolleger innen ulike fagområder, altså vi som ikke bare bor i kommunen, men som også arbeider i kommunens forvaltning og organisasjonsliv.

I denne sammenheng vil jeg konsentrere meg om formuleringen;

”- - å utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse”.

I min kommune. Men knyttet til nasjonale prioriteringer og reformer... Og penger. Penger ut i – eller rettere sagt inn i - samfunnet, dit hvor folk bor og virker.

Jaha: Utvikle. Kultur. Faglig. Kunnskap. Kompetanse. Med det menes etter det jeg forstår både kunst- og annen kulturfaglig opplæring – og utdanning – og voksenopplæring til utøverne og også til tilretteleggerne, de som sørger for at forestillingen kommer på, at politikerne kan fatte gode vedtak. Altså oppgaver som det offentlige samfunnet har ansvar for, og oppgaver som de frivillige organisasjonene påtar seg et ansvar for.

2. Noe om den offentlige skolen.

God undervisning i de kreative fag – kulturfagene – fører til bedre trivsel på skolen, større selvtillit og mer lyst til å lære. Motsatt reduserer mangel på samme barnets kreativitet og virkelyst, noe som i siste instans har konsekvenser for innovasjonsnivået og samfunnsøkonomien, sa professor og leder av The Engine Room i London, Anne Bamford, i sitt møte med Det nordiske Kultur- og utdanningsutvalget og Europarådet i København nå i september. Bamford er en av de fremste europeiske ekspertene på området, et område det forskes lite på. Full av begeistring over dette klare utsagn ble det hevdet fra kompetent Nordisk nivå at for å sikre Norden en sterk posisjon i den globaliserte økonomien, må kunst involvere hele skolen.

Vi skal leve av *innovasjon og kreativitet* i fremtiden. *”I Norden har vi de beste forutsetningene, men det krever at skole og kultur jobber sammen så området ikke faller mellom to stoler”*, sier Mogens Jensen, leder av Kultur- og utdanningsutvalget i *Nordisk råd*. Med de *kommunale kulturskolene* og *”Den kulturelle skolesekken”* er Norge blitt et forbilde for de andre landene når det gjelder kreativitet i skoledagen. *Kultur- og utdanningsutvalget* etterlyser nå en felles Nordisk plan for emnet, ikke minst med tanke på forskning på området. Ja. Det går da framover.

Også utenfor Norden har noen fått øynene opp for at **kreativitet** og *skole* hører tett sammen og *Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD)* åpner nå muligheten for at det innføres et *kreativt PISA*, det vil si at *også kulturfagene* skal inngå i PISA-undersøkelsen. Du verden! – sier jeg da. I vår kommune har vi i 25 år hatt en kulturskole som omfatter mer enn halvparten av barn i grunnskolealder. Og jeg er ikke et sekund i tvil om at det har ført til en mer inkluderende og inspirerende hverdag, særlig for barn og unge. Og at kulturell kompetanse fører til mestring og motivasjon i *alle* fag og emner.

I anledning av at *FNs barnekonvensjon* fyller 20 år i 2009, foreslår parlamentarikerne at de *Nordiske kultur- og utdanningsministrene* vedtar en felles *deklarasjon* om at barn og unge i Norden skal ha tilgang til kreative fag på skolen. Ja, det skulle da også bare mangle! *Kultur- og utdanningsutvalgets* forslag skal behandles på *Nordisk råds* sesjon, som i år finner sted i Stockholm i slutten av oktober. Ja, her går det mot *romslig skoledag*, tenker jeg. Slik *SFO* skulle vært og slik det gode menneske *Bodil Skjånes Dugstad* ville at det skulle bli. Og slik det en gang var hos oss. Er dette tema som vi bør ha fokus på? Ja, mener jeg.

Kunnskapsløftet har ført til endringer i skolens innhold, struktur og organisering fra første trinn i grunnskolen til siste trinn i videregående opplæring, altså **gjeninnføring** av folkeskolen, en mer eller mindre obligatorisk 9-årig skole for alle. Og det er en *skandale* at de yrkesrettede fagene er nedprioritert i videregående opplæring og at de praktiske og estetiske fagene lider i grunnskolen.

Vi må tilbake til læring for virkelighetens verden, og de praktiske og estetiske fagene – kulturfagene, - må få større plass. En reform som Kunnskapsløftet legitimerer økt fokus på endring, krav til resultater fra myndigheter og foresatte og styrket krav om tilpasset opplæring.

Det skal også være tid til refleksjon over eget ståsted, visjoner for egen utvikling, intern kompetanseutvikling og et større fokus på å etablere felles forståelse og kulturbygging. Ja, - *innovasjon* heter det vel. Men skaper vi *innovative læringsmiljøer*?

Vi må aldri glemme at den obligatoriske skolen er den største kulturarena og at den når alle barn. Min erfaring er likevel at dette greier ikke skolen alene og vi må utvikle nye modeller for samvirke. Vi må videre fra samordnet kommunal musikkopplæring fra 70-tallet til samordnet offentlig opplæring for et fortsatt nytt århundre, en ny ordning der også kulturadministrasjonen er med – denne gang. Er **det** noe å ta fatt i for oss med utgangspunkt i kulturlovens lokale forankring?

Mange opplever at det i dag skapes fattigdom knyttet til foresattes mulighet til å betale for seg i kulturell deltakelse ut over skolen. Noen barn får ikke fullt ut tilgang til *"kulturell kapital"* og starter livet som *"kulturfattige"*. Ja, jeg er kjent med at *Den kulturelle skolesekken* gir et tilbud fra tilreisende kunstnere og regionale institusjoner. Men opplevelse må bli fulgt opp av *mulighet for læring*. Situasjonen blir ikke bedre av at mange grunnskoler legger hele ansvaret for kulturopplæringen på **DKS** og **kulturskolene**, dette ikke minst av mangel på og satsing på egne, kvalifiserte lærere.

Og at lærerutdanningen svikter fagene. Inntrykk må følges opp av mulighet for å gi uttrykk, noe som kan føre til avtrykk.

"Brukere av kulturskoletilbudet er i hovedsak barn og unge fra familier som representerer inntektsgrupper over det nivået som er et anbefalt nedre nivå for måling av fattigdom",

- viser en forskningsstudie om barnefattigdom og kultur, utført av *Telemarksforskning* på oppdrag fra *Norsk kulturskoleråd* og *Redd Barna*. Resultat fra rapporten ble presentert på et møte om temaet hos *Redd Barna* i Oslo forleden. Rapporten er en studie av skolepengenes betydning for bruk av tilbudet med vekt på økonomisk utsatte familier. Forskningsstudien er finansiert av *Kunnskapsdepartementet* og *Fagforbundet*, og ble utført i perioden mai til august 2009. Den viser (sitat):

"- - et tydelig inntrykk av at majoriteten av betalende elever ved kulturskolene er barn fra middelklasse og høyere samfunnsklasse".

Videre i konklusjonen sies det:

"Materialet viser også at kulturskoler som har stor bredde i tilbudet kombinert med lav pris, har langt større bredde blant deltakere fra ulike samfunnsgrupper".

Hallo?! – skulle ikke dette være for alle? Alle?!

3. Noe om høyere utdanning.

Ved alle læresteder i verden foregår det en debatt om universitetene og høyskolenes fremtid. Hva skal de være i årene som kommer? Også i Norge er tiden inne for en ny gjennomgang og tenkning omkring hvilke utfordringer morgendagens studenter skal ha.

De siste års universitets- og høyskolereformer i Norge og Europa har i hovedsak dreid seg om forhold som gradsstruktur, karakterer, gjennomstrømming og tilpasning av utdannelsessystemet til arbeidsmarkedet. Men det har vært liten fokus på arbeidsformer som kan møte "De nye yrkene" – de yrkene vi enda ikke vet navnet på fordi de blir oppfunnet når behovet er der. Og der opplærings- og utdanningsmetodikken og organiseringen er fleksibel og tilpasset yrkesopp gavene.

Vi trenger en kunnskapsreform som setter **innholdet i studiene** på dagsordenen, og kanskje er nettopp den klassiske dannelsesstankenegangen veien å gå. Skolen og lærestedet har ansvar for å utvikle elevenes og lærlingenes basiskompetanse som er

- sosial og kulturell kompetanse, motivasjon for læring og læringsstrategier.

Studentene må utfordres – faglig, moralsk og politisk - og konfronteres med de vanskeligste og dypeste spørsmål innen vitenskap, kunst og kultur. I 2007 vedtok for eksempel fakultetsrådet ved Harvard-universitetet å sette i verk den mest omfattende revisjon av studieopplegget ved sitt college på mer enn 30 år. Målet med det nye opplegget er å lære studentene:

- å se seg selv som produkter av og deltagere i brede tradisjoner av kunst, ideer og verdier

- å lære dem å forholde seg til denne arv, og til endringer i sin alminnelighet
- å skape forståelse av de etiske dimensjoner ved det de sier og gjør
- å forberede til lederskap og til deltagelse i offentligheten.

Dette forutsetter evne til å tenke tverrvitenskapelig og overgripende og at en er åpen med hensyn til metoder. Vitenskapsfilosofi og metodebevissthet uten ideologiske kjepphester er avgjørende, og målet må være minst mulig revirtenkning og profesjonsegoisme knyttet til bredt organiserte innføringsemner på tvers av fag.

Dette krever i sin tur et tett og krevende forhold mellom lærer og student. Slik er det ikke i dag alle steder ved de norske universiteter og høyskoler. Og slik er det vel heller ikke i alle kommuner og fylkeskommuner? Revirtenkning og profesjonskamp er vel fortsatt fremtredende. Ikke i min kommune, selvsagt, men andre steder. Har jeg hørt.

Trenger vi endringskompetanse og – villighet i kulturbyråkratiet også?

Kunst- og kulturfag undervist på egne premisser, med faget som kjerne, har instrumentelle verdier, faget undervist kun som støttefag har det ikke. Dette er grundig dokumentert, blant annet i *"The Wow factor"*. Motsetningen *"kunsten i seg selv"* og *"kunsten som metode"* bør problematiseres, avklares og ryddes opp i.

I andre fag går ikke lærerne rundt og argumenterer for at faget er viktig. Vi burde - etter mitt syn - ta kulturfagene for gitt, opptre som om vi har avsluttet diskusjonen om fagenes relevans og viktighet, og oppføre oss som andre fagpersoner som har en selvfølgelig stolthet over kulturfagenes betydning.

Mange kommuner vedtar i disse dager sin omsorgsplan der begrepet *"Aktiv læring"* skal være en sentral del av den såkalte *"Samhandlingsreformen"*. Dette krever en endringskompetanse hos de som skal møte personer med ulike omsorgsbehov. Reformen legger vekt på kulturelle aktiviteter og skal gi et mer opplevelsesrettet tilbud til utsatte seniorer – og juniorer.

Og da må en ut av det kliniske og pedagogiske og over på det brede kulturfeltet. Jeg antar at det er fler enn meg som tenker i retning av en enhet som kan samhandle bredt og på tvers med *kulturskolen* og *kultur- og idrettsområdet*, og at dette meget gjerne kan samordnes i fagområdet kultur for å sikre kulturelt fokus, ikke klinisk eller pedagogisk fokus.

4. Noe om voksenopplæringen.

Voksenopplæringslovens §6, siste punktum) lyder slik:

"Kommuner og fylkeskommuner kan gi tilskudd til studieforbund ut fra kommunale og fylkeskommunale planer."

Nå i ettertid er det flere som ser at VO-paragrafen gir kommuner og fylkeskommuner en utfordring, nemlig å definere sin rolle i første omgang rent økonomisk ut fra §6.

På samme måte som *kulturloven*, inneholder *VO-loven* en fullmakt til å gjøre en god innsats og kommunen og fylkeskommunen bør se på hvordan de kan bidra til at *studieforbundene* gjøre jobben for lokalsamfunnet sitt, og prøve å finne de (sitat);

"økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit bredt spekter av frivillig opplæringsvirksomhet".

Voksenopplæringsforbundet og *studieforbundene* kan bidra til å finne disse verkemidlene og tiltakene. Dette kunne blitt en riktig spennende jobb, spesielt sett i lys av *VO-lovens* overordnede mål i §4e:

"å styrke kulturelt mangfold og øke deltakelse i kulturlivet."

Dette minner da mistenkelig på utgangspunktet for min refleksjon som er:

"- - å utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse".

Kan NOKU invitere noen kommuner til et spennende case-arbeid på dette, der vi kan se på om det mulig å samordne ulike opplærings- og utdanningstiltak lokalt?

Vi som arbeider i kommuner, fylkeskommuner og det som nær sagt "verre er", bør se hvordan voksenopplæringen kan utnyttes til beste for kompetanseheving og kvalitetsheving i kulturlivet Vi vet at ca 70% av all voksenopplæringsvirksomhet er opplæring innen KDL-fagene (*Kultur, Demokrati og Livssyn*), og det sier seg selv at *VO-loven* er en meget interessant "*kulturlov*".

70% av alle opplæringstimene er i kulturelleterte fag – det vil si over 920.000 opplæringstimer per år. Og ca 70% av alle deltakerne, det vil si om lag 343.000, deltar i kulturelleterte fag. Dette gir også et tilskudd på ca 70%, nesten 100 millioner kroner til kulturoplæring gjennom studieforbundene.

Gode og tilpassede lokaler til kulturlivet er en av de viktigste rammebetingelsene myndighetene lokalt og regionalt kan bidra med. Og i en kombinasjon av *VO-loven* og *kulturloven* bør kommunen og fylkeskommunen se nøye på hvordan de kan bidra på best mulig måte gjennom god utnyttelse av egne lokaler. Med "*god*" menes her både kostnadseffektiv og kvalitativ utnyttelse av lokalene.

I den nye loven er følgende formulering allerede vedtatt når det gjelder gratis lokaler (sitat):

"Undervisningslokaler der driftsutgiftene dekkes av det offentlige, skal etter søknad stilles vederlagsfritt til disposisjon for studieforbund og medlemsorganisasjoner ved avholdelse av kurs med tilskudd etter kapittel 2 i loven. Departementet gir nærmere forskrifter".

Kulturloven omfatter ikke idrett. Slik jeg forstår det, skyldes det at idretten vil være noe eget, og ikke lenger en del av det utvidede kulturbegrepet. Vel, idretten om det. Imidlertid tror jeg vi ser konturene av en fremtid der kulturorganisasjoner, særlig musikklivet, stiller større krav til egnede lokaler, mens idretten stiller krav til bedre og mer systematisk opplæring.

Jeg tror disse interessene vil krysses, og det er viktig at et utveksler erfaringer slik at en både kan få god opplæring og gode og tilpassede lokaler. Og samtidig bevare den særnorske frivillige innsatsen.

Mens vi drøfter innføring av *kulturloven* og *opplæringsloven* og hvordan en skal omsette dette i praksis, deler det nye forslaget til forskrifter til voksenopplæringsloven det frivillige musikklivet i to. Nå skal ikke lengre kor, korps og orkestre med mer enn 30 deltakere få tilskudd. Gjennomsnittstørrelsen på kor i Norge er ca 30 personer. Forslaget rammer for full tyngde de som er over gjennomsnittet, mens de som har færre medlemmer enn gjennomsnittet kan få tilskudd. Enda mer uforståelig blir dette punktet når man ser det i sammenheng med lovens målformulering:

"å styrke kulturelt mangfold og øke deltakelse i kulturlivet".

Hvis deltakelsen i et kor øker fra 27 til 32 medlemmer MISTER altså koret – eller korpset - sitt voksenopplæringstilskudd. Forslaget til *"Forskrift om studieforbund og nettskoler"* bør vel være et tema på en annen konferanse, men høringen om forskriften går nå. Og dette MÅ vi peke på i høringen som en urimelighet. Alle sammen.

5. Noe om de kreative yrker.

Utviklingen i vår kommune har i snart 40 år ført til en kultur der det er lov å være god. Særlig innen musikk. Som artist, men også når det gjelder støttefunksjonene omkring artisten. Vi har fått et nasjonalt oppdrag fra *Stortinget* gjennom etablering av *Rock City Namsos*;

å være et nasjonalt ressurscenter for profesjonelle yrker og utdanninger innen underholdningsindustrien. Ikke mindre.

Visjonen er å bli Nordens ledende kreative møteplass. Her skal ideene og skaperlysten sammen med utvikling, utdanning og opplevelse fange opp de utfordringene som oppstår i samfunnet. Det kan gjelde utviklingsoppgaver for egen bransje, å samordne og effektiviserer samarbeidet overfor FOU-sektoren og nærings- og forskningspolitisk myndighet. Sammenhengen mellom kunst, kultur og vitenskap, forskning og marked skaper vekst, også i små samfunn.

I bransjesenteret skal unge gryndere finne gode rammer slik at de kan bli utfordret i samspill og motspill med mer erfarne bedrifter, menneskene og forskningsinstitusjoner. Utprøving av prosjekter og ideer i markedet er en viktig faktor for å lykkes og det kan det legges til rette for her.

I Storingmelding nr 21 (2005-2006) *"Hjerte for heile landet, Om distrikts- og regionalpolitikk"*, - meldte stortinget om økt innsats for kulturbasert næringsutvikling og Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og SIVA fikk av Kommunal – og regionaldepartementet i oppdrag å iverksette pilotprosjekter, blant annet å utvikle landsdekkende nettverk av inkubatorer som fremmer kulturbasert næringsutvikling og økt verdiskaping i kulturnæringene. Erfaringer og modeller skal være nasjonalt tilgjengelige og det skal være kort vei mellom ide og realisering.

Så kan en si; hva i all verden har dette å gjøre med

”- - å utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse”?

Etter min oppfatning; **alt**. Det er her fremtiden ligger. Jeg pleier å si at med den økonomiske nedturen vi har pådratt oss, er jeg glad for at vi har Rock City-prosjektet hos oss. Dersom vi ikke hadde hatt Rock City-prosjektet, måtte vi ha skaffet oss et tilsvarende; innovasjon, utvikling, nytenkning, utdanning, opplevelse, etablering av nye yrker – i hovedsak for ungdom.

Og vi er i gang med utdanningstilbud (desentralisert) i *Arrangementsledelse*, forsøksordning sammen med *Kulturskolerådet* og *Ungt Entreprenørskap* vedrørende opplæring i **støttefunksjoner** i kulturskolene, videregående opplæringstilbud i *digitale medier* i videregående skole, *Rock City Crew*, et tilbud finansiert med et par millioner kroner fra NAV når det gjelder jobbskaping til ungdom som ikke kommer seg i gang, det planlegges prosjekt for *artistcoaching*, *trainee-ordninger*, etablering av helse- og sikkerhetsoppfølging av artister og festivaler. Vi arbeider for å etablere landets første profesjonelle teater for psykisk utviklingshemmede, og mye mer. Dette forteller vi mer om i morgen.

Namdalen kan oppfattes som fattig på infrastruktur, økonomi, grunnlag for næringsetablering, og er også langt fra markedene. Mange vil hevde at Namdalen aldri kan bli et geografisk, økonomisk eller kulturelt senter i Norge. Men vi som har valgt å bo der, mener at befolkningen fortjener å ha så gode utviklingsmuligheter som det er mulig å skape ut fra de naturgitte forholdene.

For ressurssterke mennesker og følgelig ressurssterke og drivverdige bedrifter, er kvaliteten på og omfanget av barnehage-, skole-, utdannings-, friluft- og kulturtilbudene i nærområdet avgjørende for hvor en velger å etablere seg. Det er derfor viktig at det tenkes nytt, kreativt og spenstig.

Kultur – både den forvaltede og den frie, - er viktig i samfunnet for å skape identitet i en tid med store samfunnsmessige, kulturelle og politiske forandringer. Og i å skape humanistisk motvekt til det stadig mer komplisert og teknologisk og teknokratisk orientert samfunn. Og i å skape bolyst og motivasjon for etablering nettopp der.

Regionbyen Namsos skal fylle mange roller. Byen skal være et urbant sentrum for Namdalen, senter for handel, helse, transport, skole og utdanning. Namsos skal også være gjenreisningsbyen, trelastbyen og kulturbyen. Og rockebyen. Selv om Namsos som regionsenter må være sterk på flere områder, må en vurdere å løfte fram noe en skal være ”framifrå” på, et område som også løfter kommunen ut over det daglige og etablerer nasjonal status for å løse nasjonale oppgaver. For oss har kulturopplæring i mange år vært en prioritert oppgave.

6. Noe om kulturopplæring i en romslig skoledag.

Med barn åpne for inntrykk, kan det tilføres opplevelser og ferdighet som skaper mulighet for livslang deltakelse i samfunnet. Og å utvikle allsidig personlighet. Dette setter alle i stand til å bli kjent med seg selv og ta i bruk egne ressurser. En romslig skole med en romslig skoledag er fortsatt for mange den viktigste kulturarenaen.

Skolen skal utvikle frie, kreative og selvstendige mennesker, og det der nettopp frihet i uttrykket, aktivitet i prosessen og selvstendighet i produktet som er målet for skapende virksomhet og kreativt arbeid.

Sett fra barnas side er det avgjørende at vi som tilrettelegger og underviser ikke blir for sektororienterte. Vi som er voksne må lære oss å se helheten foran å kjempe for egne revir. Vi må skape en helhet av kunstnerisk opplevelse og opplæring der barnet er basis og der vi når fram til hele barnet. Det må vi over hele landet. Og da har vi forutsetning for å skape og utvikle et kvalitativt godt kulturliv der problemstillingen sentrum – periferi ikke spiller noen rolle, er uinteressant for de det dreier seg om; innbyggerne.

Det krever en helhetlig tenkning, organisering og utvikling der individet er i sentrum og der offentlig, tverrfaglig innsats er bærebjelken, et samspill mellom den obligatorisk skolen, det kulturelle ressurscenteret, den offentlige kulturforvaltningen og de frie og frivillige aktørene. Og med kunstnerne, disse som kan oppfattes som rare og utenfor systemer, og hvis innsats ikke nødvendigvis kan måles ensidig kvantitativt og sjablongmessig og nå må sikres bedre levevilkår generelt og støtteordninger slik at de kan virke og kanskje til og med bosette seg over hele landet.

Det blir som kjent rød-grønt i nye fire år. Omsider kommer regjeringen med tiltak som skal forsterke tilbudet til *grunnskolebarn* slik at de ikke bare skal oppleve kunst og kultur, men også selv kunne ta del i den musiske verden og alle andre aktiviteter de *kommunale kulturskolene* her i landet gir tilbud om. I opplæringsloven er det slått fast at alle kommuner skal ha tilbud om kulturskole, men det er store forskjeller mellom kommunene både når det gjelder tilbud og pris. I skolen skal kunst og kultur både ha en sentral plass som fag og kunnskapsområder, og kunne bidra til variasjon og motiverende arbeidsmåter.

I **Kulturløftet 2** lover regjeringen at kulturskolen skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi samtidig som man ønsker å utrede et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til *SFO* og *"romslig skoledag"*.

Et slikt samarbeid kan gi mange flere et kulturskoletilbud og gi mer kvalitet i *SFO*. Det skal være rom for ulik lokal organisering. Jeg har for eksempel lenge ment at selv om kulturskolene knyttes opp mot opplæringsloven, er en mange steder bedre tjent med å knytte seg opp mot *"kulturlivet for øvrig"* – som det heter i lovteksten.

Et utvalg under ledelse av førsteamanuensis ved Høyskolen i Oslo, Theo Koritzinsky, skal utrede *"Et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole"*. Mandat og øvrige utvalgsmedlemmer vil komme raskt, og utvalget vil levere sin innstilling våren 2010.

7. Mer om kulturoplæring for alle!

Midt på 80-tallet startet vi i Namsos den første kulturskole i Norge. Det ble tidlig klart at nesten 60% av elevene i grunnskolealder ønsket et tilbud. Vi ønsket å bygge en profesjonell kompetanse som virket kompletterende i forhold til å dekke barns mange og ulike behov på ulike stadier.

Samhandling medfører at en setter sammen team med individer som supplerer hverandre heller enn å være kopier av hverandre eller som motarbeider hverandre for å fremheve egen fortreffelighet. Målet må være å definere felles retning og plattform.

Ved innføring av kulturskolen i 1984 ble det fattet vedtak om åpent inntak av elever. Dette ble selvsagt **ikke** fulgt opp med penger. Men med det prinsipp at det er lettere å be om tilgivelse enn tillatelse, tok vi altså inn de elevene som meldte seg, med det resultat at vi fra 1984 til 1987 økte elevtallet fra 54 til 1000.

Det ble den første tiden en sermoni i kommunestyresalen at skolesjef og rektor i budsjettmøter sto fjellstøtt i stram giv akt mens det haglet med ukvemsord fra politikerne. En gang forsøkte de å ta bort en håndfull penger fra videregående skole og med det rasere det skjøre nettverket som var bygd opp med fagstillinger på ulike nivå. Da reiste 2000 mennesker seg og gikk i fakkeltog. Det ble ingen reduksjon og det har det helle ikke vært – før Stortinget tok bort øremerking og ga frislepp på skolepengene. Dette må ministrene snakke sammen om hvordan en løser! Det må bli slutt på at et så viktig verktøy som kulturskolene faller mellom to stoler, to departement.

Min spådom har i mange år vært at den musikk-, kunst- eller kulturskole som ikke greier å sette fokus på mål, innhold, pedagogikk, metodikk, organisering, og som ikke greier å fange opp lokalsamfunnets behov og medvirke til arenaer for samhandling, skape interessante arenaer og arbeidsplasser slik at folk kan ha som del av stilling å være reelle utøvere, utøve sin kunst, - den organisasjon vil bli sittende igjen som en ribbet raritet uten omsorg og oppmerksomhet fra andre enn den håndfull barn som til enhver tid får ha sin undervisningsplass der.

Vi startet tidlig med ballett. Det kom rekende en dyktig ballettpedagog på ei fjøl over Nordsjøen. Snart var det fire hundre elever, dans i videregående skole og de første gjennom utdanning i inn- og utland. Jeg visste ikke at det var så mange ballettalenter i vårt samfunn. Ikke før de fikk prøve seg. Det samme med bilde og drama og jeg vet ikke hva.

Vi startet midt på 80-tallet skolefritidsordning før vi visste hva det var og hva det het. Eller mer presist; skolefritidsordning slik dette rike *Kongeriket* skulle lagt til rette for for alle. I snøskavla på Otterøy sto barna og ventet på kulturskolelæreren sin. Bussen var gått og skolen lå mørk. Kulturskolen kom i bilen sin og ble låst inn av vaktmesteren – han som passet på nøkkelen.

De barna som hadde time, fikk den og dro etter hvert hjem, eller som flere andre barn som *ikke* gikk i kulturskolen – kastet snøball på ruta og klart ga til kjenne at de ville inn igjen. Vi åpnet skolen etter ordinær skoletid; badet, biblioteket, en base der de kunne lese lekser og kjøpe noe å spise av 9. klassingene. Også lag og foreninger la aktiviteter til den nye skoletiden. Skyssen ble endret tre dager i uka for å tilpasse seg en "*romslig*" og utvidet skoledag. Vi fikk en utfordring ved at 60% av elevene ved skolen deltok i aktiviteter ut over den obligatoriske tiden. Noen fikk et integrert tilbud inn i skoledagen.

Men vi fikk to typer elever; de som gikk i kulturskolen og de andre, en A og B-klassifisering av elever. Det kunne ikke grunnskolen leve med og derfor måtte det skje en samhandling mellom skolen og kulturskolen, tilbudene måtte integreres i skoledagen så langt vi evnet og omfattet alle elever.

Det ble lagt til rette for praktisk/estetisk blokk og særlig på torsdagene ble det stor aktivitet. Barna ga uttrykk for at de gikk på skole fire dager i uka og hadde det artig en dag. Da sluttet vi med det og la inn praktisk/estetiske emner spredd rundt over flere dager. Vi har særlig fra den skolen mange eksempler der såkalt skolesvake elever på bakgrunn av ferdighet innen musikk og dans kunne få en økt status i klassemiljøet og gjennom det løfte seg også i andre fag.

Etter hvert forstummet kritikken, - - særlig da vi fikk den første nasjonale prisen for arbeidet. De fleste så at musikkskolen, kunstskolen, kulturskolen i samarbeid med øvrig skoleverk førte til en bedre skoledag, varierte og kvalitativt godt tilbud til barn og unge, og fokus på oppvekstmiljøet; og etter det jeg kan se nøyaktig den modell som beskrives i St.meld. 39. Det ble stor aktivitet, og mange har også fått mulighet til å reise til utdanning innen kunstfag i inn- og utland. Og det skapte på 80-tallet 27 nye kulturarbeidsplasser i kommunen. Det viktigste var imidlertid at våre unge fikk tilnærmet like muligheter sammenlignet med mennesker i mer urbane strøk. Og jeg ser at nå er tiden kommet til å ta fram denne nye modellen igjen, gi den en "ny giv!" slik at vi kan nå målet om

"- - å utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse". Til alle!

Som lidenskapelig *Fløistadianer*, vil jeg si til slutt:

"Det eneste som er sikkert er at alt forandrer seg. Forandringstakten øker, den som vil være med må sette opp farten. Det er vår tids budskap. Det kan være nødvendig å minne om at våre grunnleggende behov aldri forandrer seg. Det er behovet for å bli sett og verdsatt, det er behovet for å høre til, for nærhet og omsorg, for kjærlighet.

Det er det bare langsomheten i mellommenneskelige relasjoner som kan gi. Skal vi meste utfordringen, må vi derfor gjenerobre langsomheten, ettertanken og fellesskapet. I det ligger den egentlige fornyelse".

For egen regning vil jeg legge til:

Noen glemmer at vi er i vaser

Og har ulik åpning, modning og motivasjon

og må vannes individuelt, men i en felles hage slik at

kulturell kompetanse

kan bli en reell rettighet og mulighet for alle.

Alle!

Over hele landet.!

Takk for oppmerksomheten!

NOKU september 2009. TA